

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 De pertinentibus ad culpam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

gius facit pralato, in futurum est propter charitatem. Ergo non militat contra charitatem, qua quilibet tenetur seruare fidem proximo.

RESPON. Dicendum, quod sicut Bernardus dicit in li. de dispensatione & precepto. Sufficiens obedientia est, ut religiosus obediat suo pralato de his quae ad regulam pertinent, vel indirecte, sicut ea quae sunt scripta in regula: vel indirecte, sicut ea quae ad haec reduci possunt, sicut in ministeria exhibenda fratribus, & poene pro culpis iniuste, & huiusmodi. Perfecta autem obedientia est, ut simpliciter in omnibus obediat, quae non sunt contra regulam, vel contra Deum: sed quod aliquis obediat pralato in his quae sunt contra Deum, vel contra regulam, est obedientia incauta & illicita. Est ergo confessio secretum fidei suae commissum reuelare. Circa quod distinguendum est de secreto. Est enim aliquod secretum, quod illicitum est edere, sicut quod in peccatum uergit aliorum, quibus aliquis cabere tenetur. Unde & in iuramento fidelitatis continetur, quod huiusmodi secreta debeant dominis reuelare. Ad preceptum ergo pralati tenetur religiosus tale secretum pandere, etiam si promissum sit non reuelare, dicente lidor. In malis promissis rescindit de fide, nisi forte in confessione audierit, quia tunc nullo modo esset reuelandum. Est autem aliud secretum, quod de se edere potest sine peccato, & tale secretum religiosus nullo modo pralato precipiente pandere debet, si fidei suae commissum, peccaret enim frangendo fidem commissam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod solemnior est obligatio ad seruandum ea quae sunt fidei & charitatis, quae est ex lege naturali & ex promissione in baptismo facta, quae est ex professione religionis.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum subditus debeat pralato precipienti reuelare culpam occultam alterius fratris.

Art. 81. o. &
22. q. 32. art.
7. ad 5. q. 70.
1. o. & ad 2.

Circa secundum sic proceditur. Videtur, quod subditus debeat pralato precipienti reuelare culpam occultam alterius fratris, quia ut Hiero. dicit. Non debet occultari culpa vnius in prauidicium multorum: sed praesumendum est, quod pralatus culpam vnius cognoscere velit propter multitudinis bonum. ergo pralato precipienti debet culpa alterius reuelari.

SED CONTRA est, quod Gre. dicit, quod & si aliquando propter obedientiam debemus aliqua bona dimittere, nullo tamen modo propter obedientiam debemus aliquod malum perpetrare: sed malum esse uidetur culpam occultam detegendo alium infamare. ergo hoc propter obedientiam fieri non debet.

RESPON. Dicendum, quod religiosus pralatus in capitulo praesertim, sicut iudex ecclesiasticus in foro iudiciali. Unde ad ea potest ex precepto subditos obligare, ut ei pandantur, propter quod potest iudex ecclesiasticus in foro iudiciali iuramentum exigere. Est ergo sciendum, quod in criminibus triplex est modus procedendi. Vnus per denuntiationem, alius per inquisitionem, alius per accusationem. In via ergo denuntiationis, intenditur correctio delinquentis; & ideo secundum preceptum Dni Matt. 18. debet precedere fraterna correctio, ut scilicet corripias eum inter te & ipsum solum, quod si non audierit, coram duobus vel tribus testibus, & ultimo dicatur ecclesiae. Charitatis enim est, ut aliquis parcat fratri quantum potest, unde prius debet niti, ut corrigat conscientiam fratris seruata fa-

ma solitarie admonendo, & postmodum coram duobus vel tribus, tandem negligenda est fama ut emendetur conscientia, & dicendum est ecclesiae, in quo etiam processu consulitur conscientia. Nam peccator si a principio videret se publicatum, amitteret verecundiam, & obstinatio fieret ad peccandum. In inquisitione vero debet precedere infamia. In accusatione vero debet precedere inquisitio, per quam ipse obligat se ad rationem. In inquisitione autem & accusatione intenditur poena peccantis propter multitudinis bonum. Si ergo appareat accusator in capitulo quod te obligat ad rationem, potest pralatus precepto veritatis confessionem exigere, sicut & in lex ecclesiastica iuramentum. Et similiter si procedat in infamia, potest pralatus precepto veritatem exquirere, & subditi tenentur obedire. Si autem procedatur per viam simplicis denuntiationis, non tenetur religiosus pralato precipienti culpam fratris reuelare, nisi precedente mentione cum videat incorrectum, immo magis peccaret, si ad preceptum pralati reuelaret, quia plus tenetur obedire euangelio quam pralato, & multo magis pralatus peccaret, si subditum induceret ad peruertendum ordinem euangelij.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod de peccato praeterito, de quo iam aliquis correctus est ad secretam admonitionem, vel de quo potest sperari corrigendus, nisi contrarium inueniatur, non potest imminere periculum multitudinis: sed de peccato futuro, quod est periculosum multitudinem vel spiritualiter, vel corporaliter, procedit obiectum. Tunc enim non oportet admonitionem secretam expectare, sed statim periculo occurrere, unde & dominus non dicit, Si peccare intendat in futuro, sed si peccauerit in praeterito.

QVAESTIO IX.

DEINDE quaeruntur quatuor ad culpam pertinentia.

- ¶ Primo, Vtrum peccatum sit natura aliqua.
- ¶ Secundo, vtrum peritium sit grauius peccatum quam homicidium.
- ¶ Tertio, Vtrum peccet qui propter ignorantiam constitutionem papa non seruat.
- ¶ Quarto, Vtrum monachus peccet mortaliter comedendo carnes.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum peccatum sit aliqua natura.

AD PRIMUM sic procedebatur. Vtrum peccatum sit aliqua natura. Dicitur enim Io. 1. Sine ipso factum est nihil, id est, peccatum: sed quod est natura aliqua, non potest dici nihil. ergo peccatum non est natura aliqua.

SED CONTRA. Si peccatum non est natura aliqua, oportet quod sit priuatio pura: sed priuatio pura non dicitur secundum magis, & minus, ut mors & tenebra: ergo unum non esset grauius altero, quod est inconueniens.

RESPON. Dicendum, quod peccatum maxime transgressionis, est actus inordinatus. Ex parte ergo actus, peccatum est natura aliqua: sed inordinatio est priuatio, & secundum hanc peccatum dicitur nihil. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

ARTI

ARTICVLVS XVIII.

Vtrum periurium sit grauius peccatum quam homicidium.

CIRCA secundum sic procedebatur. Videtur, quod periurium sit grauius peccatum quam homicidium. Dicitur. Bernardus quod contra precepta prima tabule non potest dispensare nec Deus, nec homo: contra precepta autem secunda tabule potest dispensare Deus, sed non homo, ex quo potest accipi, quod grauius sit peccare contra precepta prima tabule: quam contra precepta secunda: sed periurium est contra preceptum prima tabule, quod est, Non assumes nomen Dei tui in vanum: homicidium autem est contra preceptum secundae tabule, Non occides. ergo grauius peccatum est periurium quam homicidium.

¶ Preter. Grauius est peccare in Deum, quam in hominem: sed periurium est peccatum in Deum, homicidium in hominem. ergo grauius peccatum est periurium quam homicidium.

SED CONTRA. Poena proportionatur culpe: sed grauius punitur homicidium quam periurium. ergo est grauius peccatum.

RESPON. Dicendum, quod sicut Apostolus dicit ad Hebr. 6. Homines per maiores se iurant, & omnis controuersie eorum finis est iuramentum. Frustra autem in causa homicidij controuersie finis est iuramentum, si homicidium esset grauius peccatum quam periurium, presumere enim quod qui maiorem culpam homicidij commisisset, non vereretur minorem periurij incurrere: unde ex hoc ipso quod in causa cuiuslibet peccati defertur iuramentum, manifeste ostenditur, quod periurium pro maximo peccato debet haberi, nec immerito: quia periurare nomen Dei, videtur quadam diuini nominis denegatio, unde secundum locum post idolatriam peccatum periurij tenet, ut ex ordine preceptorum apparere, sed & apud gentes iurandum erat honoratissimum, ut dicitur in 1. Metaphysices.

Primas autem rationes concedimus.

Ad illud vero quod in contrarium obijcitur, dicendum, quod in iudicio humano non semper quantitas pena respondet quantitati culpe. Interdum enim infligitur maior pena pro minori culpa, quoniam grauius nocuumentum imminet hominibus ex minori culpa, sed secundum Dei iudicium grauior culpa grauiori pena punitur, unde ut ostendatur grauitas idolatrie & periurij, postquam in primo precepto dixerat, Non adorabis ea, neque coles, subditur Exodi 27. Ego sum Dominus Deus tuus visitans iniquitates patrum in filios: & postquam dixerat, Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, subditur, Nec enim habebit in fontem Dominus cum, qui assumpsit nomen Domini frustra.

ARTICVLVS XIX.

Vtrum faciens contra constitutionem Papa per ignorantiam, non peccet.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod qui facit contra constitutionem Papa per ignorantiam, non peccet. Vt enim Augustinus dicit Peccatum adeo est voluntarium, quod si non est voluntarium, non est peccatum: sed ignorantia causat inuoluntarium, ut dicitur in 3. ethicor. ergo quod fit per ignorantiam, non est peccatum.

¶ Preter. Secundum iura Dominus potest repetere ser-

uum suum ordinatum post certum tempus: hoc autem debet computari a tempore ordinationis, non a tempore notitiae. ergo obligatio constitutionis papa obligat a tempore notitiae.

SED CONTRA. Ignorantia iuris non excusat: sed constitutio papa facit ius. ergo qui facit contra constitutionem papa per ignorantiam, non excusatur.

RESPON. Dicendum, quod ignorantia quae est causa actus, causat inuoluntarium. Unde semper excusatur, nisi ipsa ignorantia sit peccatum. Est autem ignorantia peccatum, quando ignorat quis quae potest scire, & tenetur. Constitutione enim papa omnes suo modo scire tenentur. Si ergo aliquis nesciat per negligentiam, non excusatur a culpa, si contra constitutionem agat. Si vero aliquis habeat sufficienter impedimentum, propter quod scire non potuerit puta, si fuit in carcere, vel in terris extraneis, ad quas constitutio non peruenit, vel propter aliquod simile, talis ignorantia excusatur, ut non peccet contra constitutionem papa agens.

Et per hoc patet solutio ad obiecta.

ARTICVLVS XX.

Vtrum monachus peccet mortaliter comedendo carnes.

CIRCA quartum sic proceditur. Vt quod monachus peccet mortaliter comedendo carnes. Dicit enim canon de consecratione dis. quinta c. Carnem, quod monachi non debent comedere carnes, & si contra fecerint, debent in carcerari. sed talis poena non infligitur, nisi pro peccato mortali. ergo monachi comedentes carnes peccant mortaliter.

¶ Preter. Facere contra votum est peccatum mortale: sed monachi ex voto obligantur ad seruandam regulam beati Benedicti, in qua continetur, quod monachi a carnibus abstineant. ergo monachi peccant mortaliter comedendo carnes.

SED CONTRA. Nullum peccatum mortale conceditur alicui ratione cuiuscunque infirmitatis: sed comedere carnes conceditur monacho ratione infirmitatis. ergo comedere carnes non est peccatum mortale monacho.

RESPONDEO. Dicendum, quod nihil est peccatum mortale monacho, vel religioso cuiuscunque per se loquendo, quod non sit peccatum mortale alteri, nisi sit contrarium ei, ad quod se voto professionis obligauit, per accidens tamen, ut ratione scandalii, vel alicuius homini possit aliquid ei esse peccatum, quod non esset alii peccatum. Est ergo considerandum quid sit illud, ad quod religiosus voto professionis se astringit, & siquidem religiosus proficendo voueret se regulam seruaturum, videretur se obligare voto ad singula quae continentur in regula: & sic contra quodlibet eorum agendo peccaret mortaliter. Et ex hoc sequeret quod religionis status esset religiosus in laqueum peccati mortalis, quod vix, aut nunquam possent declinare. Sicut ergo patres qui ordines instituerunt, nolentes hominibus iniicere damnationis laqueum, sed magis viam salutis, ordinauerunt talem professionis formam, in qua periculū esse non possent: sicut in ordine fratrum praedicatorum est cautissima & securissima forma profitendi, qua non promittit seruare regulam, sed obedientiam secundum regulam, vnde ex voto obligantur ad seruanda ea quae ponunt in regula tanquam precepta: & quae praestantur in tenore regulae sibi precipere uoluerit. Cetera uero quae non continentur in regula sub precepto non cadunt directe sub uoto, unde ea permittens non

non

de malo.
1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1.

